'मृत्यवे त्वा ददामीति' तं कुमारं 'उवाच'। अस्मिन्नवसरे काचिददृश्यमानशरीरा दैवी वाक्। तं नचिकेतसं समनुजग्राह ॥

(३) तदनुग्रहप्रकारं दर्शयति। "तꣳ ह सोत्थितं वागभिवदति ॥ १ ॥ गौतम कुमारमिति। स होवाच। परेहि मृत्योर्गृहान्। मृत्यवे वै त्वा ददामीति" इति। कोपयुक्तं पितुस्तद्वचनं श्रुत्वा पितुः सकाशात् परतो गन्तुं सह 'उत्थितं', कुमारं अभिमुखीकृत्यानुग्रहपरा दैवी 'वाक्', 'इति' एवं, 'वदति स्म'। किमिति तदुच्यते। हे गौतमगोत्रोत्पन्न नचिकेतः 'सः' खलु तव पिता, एवं 'उवाच'। तद्वचनस्यायमभिप्रायः, हे पुत्र 'मृत्योर्गृहान्', 'प्रतिपरेहि' गच्छ। 'मृत्यवे', त्वामहं दत्तवानस्मीति ॥

(४) इत्थं तत्पितुरभिप्रायं विशदीकृत्य सा वाग्देवता कुमारमनुग्रहीतुं बुद्धिप्रदानं करोति। "तं वै प्रवसन्तं गन्तासीति होवाच। तस्य स्म तिस्रो रात्रीरनाश्वान् गृहे वसतात्। स यदि त्वा पृच्छेत्। कुमार कति रात्रीरवात्सीरिति। तिस्र इति प्रतिब्रूयात्। किं प्रथमाꣳ रात्रिमाश्वा इति ॥ २ ॥ प्रजान्त इति। किं द्वितीयामिति। पशूꣳस्त इति। किं तृतीयामिति। साधुकृत्यान्त" इति। हे नचिकेतः यमो यदा गृहान्निर्गत्य यत्र क्वापि प्रवसति। 'तं प्रवसन्तं', निश्चित्य तद्गृहे 'गन्तासि' गमिष्यसि, गच्छेत्यर्थः। एवमुक्त्वा पुनरप्येवं 'उवाच', 'तस्य' यमस्य, 'गृहे', गत्वा यमदर्शनाभावे तदीयपुत्र-